TWEEDE HALFJAARRAPPORTAGE 2012 BES

Inleiding

Art. 4 lid 2 van de Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Wet FinBES) bepaalt dat het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Cft) eens per half jaar schriftelijk verantwoording aflegt aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) over zijn werkzaamheden. Afgelopen augustus heeft het Cft gerapporteerd over de periode januari tot en met juni 2012. De voorliggende rapportage heeft betrekking op de periode juli tot en met december 2012.

In het algemeen kan worden vastgesteld dat op het terrein van de begrotingsprocessen belangrijke vorderingen zijn gemaakt en dat het toezicht zijn vruchten afwerpt. De trajecten van begrotingsvoorbereiding– en vaststelling vinden voor het eerst voor alle openbare lichamen binnen de wettelijke termijnen plaats. De vastgestelde begrotingen 2013 zijn in alle gevallen sluitend. Daarnaast verbeteren de rapportages over de uitvoering van de begroting in kwalitatief opzicht. Naar het zich laat aanzien eindigen de begrotingen over 2012 voor alle drie openbare lichamen met een (lichte) plus en uit de ontwikkeling in het saldo liquide middelen van de openbare lichamen blijkt dat alle drie de openbare lichamen over een positief dan wel sterk positief liquiditeitssaldo beschikken. De jaarrekeningen zijn op tijd opgemaakt, maar in alle gevallen ontbreekt nog de goedkeurende verklaring van de accountant. Daartoe zijn nog verdere verbeteringen in het financiële beheer nodig. Hoewel er sprake is van voortgang op dit terrein, zijn de uitdagingen hier groot. Zeker gezien de door de openbare lichamen aangegeven personele capaciteitsproblemen. Het financiële beheer blijft in alle gevallen kwetsbaar.

In de voorliggende rapportage komen in diverse alinea's bovengenoemde punten terug. Tevens zal per openbaar lichaam worden belicht wat er het afgelopen half jaar op financieel terrein is gebeurd.

Begrotingsproces

Inzake de begrotingsprocessen constateert het Cft dat er vooruitgang wordt geboekt. Zowel in de begrotingsvoorbereiding als de –uitvoering ziet het Cft dat er bij alle drie openbare lichamen verbeteringen zijn gerealiseerd. Hiervoor geldt wel dat er nog verdere verbeterslagen nodig zijn en dat er verschillen zijn tussen de drie openbare lichamen. Hieronder wordt de stand van zaken van het begrotingsproces uiteengezet.

<u>Begroting 2012</u>

Op basis van toetsing aan de relevante criteria uit de Wet FinBES en de BBV BES heeft het Cft eind 2011 een positief oordeel afgegeven over de begrotingen voor het jaar 2012. De minister van BZK heeft, rekening houdend met het advies van het Cft, de begrotingen 2012 van alle drie openbare lichamen goedgekeurd.

Een groot deel van de inkomsten van de openbare lichamen wordt door de vrije uitkering gerealiseerd. In het voorjaar van 2012 is door het kabinet besloten de vrije uitkering met ingang van 2012 structureel te verhogen tot de onderkant van de bandbreedte, zoals die blijkt uit het referentiekaderonderzoek Caribisch Nederland. Door deze ophoging, waarvan de verwerking de openbare lichamen aanzienlijk wat tijd heeft gekost, zijn de openbare lichamen in staat om hun taken op een meer verantwoorde manier uit te voeren. Daarnaast is de vrije uitkering 2012 volledig geïndexeerd conform de in het Bestuurlijk Overleg financiële verhoudingen Caribisch Nederland (BO) afgesproken systematiek, waarbij is gekeken naar de inflatiecijfers per openbaar lichaam van het voorafgaande jaar. Tevens is afgesproken dat over de volgende jaarlijkse indexeringen bij het BO in het voorjaar zal worden besloten, waarbij de systematiek van de bijstelling van de vrije uitkering op basis van de inflatie van het voorgaande jaar (t-1) ook dan weer zal gaan gelden. De ophoging van de vrije uitkering is ongetwijfeld een van de redenen geweest voor de verbeterde verhouding tussen Den Haag en de openbare lichamen.

De tabel hieronder geeft de hoogte van de vastgestelde begrotingen 2012 inclusief de door de minister van BZK goedgekeurde begrotingswijzigingen voor de drie openbare lichamen weer:

	Ontwerpbegroting 2012	**Begroting 2012 per rapportagedatum**
Bonaire*	USD 52,1 mln	USD 61,5 mln
Sint Eustatius**	USD 11,9 mln	USD 16,9 mln
Saba***	USD 8,0 mln	USD 10,5 mln

**Begrotingsstand t/m 2e BW, die door de minister van BZK op 17 december 2012 is goedgekeurd*

*** Begrotingsstand t/m 1e BW, die door de minister van BZK op 31 augustus 2012 is goedgekeurd*

**** Begrotingsstand (baten) t/m 3e BW, die door de minister van BZK op 8 januari 2013 is goedgekeurd*

Voor alle openbare lichamen geldt dat zij bij de derde uitvoeringsrapportage over het jaar 2012 een concept begrotingswijziging bij het Cft voor advies hebben ingediend, echter nog niet alle wijzigingen zijn door de eilandsraad vastgesteld en aan de minister van BZK ter goedkeuring voorgelegd. In de tabel staat de laatste door de minister van BZK goedgekeurde begrotingswijziging opgenomen. Alle openbare lichamen hebben aangegeven te verwachten ultimo 2012 niet in een tekortsituatie te komen, sterker nog voor in ieder geval Bonaire geldt dat 2012, net als 2011, met een overschot wordt afgesloten.

Het traject ten aanzien van de begrotingswijzigingen loopt naar mening van het Cft over het algemeen steeds beter. De daartoe omschreven stappen uit de Wet FinBES worden beter doorlopen, met als resultaat een vrij snelle indiening van een door de Eilandsraad vastgestelde wijziging bij de minister van BZK. Na goedkeuring door de minister is er dan sprake van een nieuwe begroting, op basis waarvan rechtmatig uitgaven kunnen worden gedaan. Het lijkt erop dat het intensieve toezicht van het Cft op het proces zijn vruchten afwerpt.

Bonaire

De begroting 2012 van Bonaire bedraagt na de in december 2012 goedgekeurde 2e begrotingswijziging USD 61,5 mln. Bonaire leek in de loop van het jaar steeds beter het begrotingsproces in de vingers te krijgen, waardoor zo snel als mogelijk de noodzakelijke begrotingswijzingen door de Eilandsraad werden vastgesteld en – door tussenkomst van het Cft - aan de minister van BZK werden voorgelegd. Bij de laatste begrotingswijziging heeft Bonaire echter de doorlooptijden van de begrotingswijzigingen ter discussie gesteld. Het Openbaar Lichaam Bonaire is van mening dat zij amper meer aan de uitvoering toekomen, doordat het proces zo lang duurt totdat de minister uiteindelijk zijn goedkeuring geeft aan de door de Eilandsraad vastgestelde wijziging. Het Cft handelt vanuit zijn eigen adviserende rol in de regel ruimschoots binnen de wettelijke termijn van twee weken, zoals opgenomen in de Wet FinBES. Tevens vindt er altijd ambtelijke afstemming plaats op ontvangen conceptversies van de rapportages. Resultante is dat het Cft advies in de regel binnen enkele dagen na ontvangst van de formele indiening wordt gegeven. Het Cft heeft het afgelopen jaar het ministerie van BZK verzocht om in het kader van de snelle voortgang van het proces de goedkeuring niet onnodig lang te laten wachten. Het is vervolgens aan het Openbaar Lichaam Bonaire om intern de nodige stappen te zetten om tijdig concepten van begrotingswijzigingen aan het Cft voor te leggen, om deze tijdig ter inzage te leggen en om ervoor te zorgen dat de Eilandsraad deze tijdig vaststelt. Daar valt volgens het Cft nog de nodige winst te behalen.

Bonaire heeft afgelopen september tijdens de financieel beheer dagen een geïntegreerd investerings-, financierings- en aflossingsplan gepresenteerd, wat heeft geleid tot de vraag vanuit Den Haag om elk openbaar lichaam een ontwikkelingsplan op te laten stellen. Zodoende kunnen wellicht de achterstanden in onderhoud worden weggewerkt. Daarover zal tijdens het komende Bestuurlijk Overleg financiële verhoudingen verder worden doorgesproken.

Al vroeg in het jaar 2012 zag het er naar uit dat Bonaire met een aanzienlijk overschot ultimo 2012 zou gaan eindigen. Het bereiken van een overschot kan wellicht passen in beleid dat er op gericht is om gelden over een aantal jaren te sparen voor (grote) investeringen. Dit zal afhangen van het feit of het overschot al dan niet geoormerkt geld betreft. Het is zaak om hierover in de begroting duidelijkheid te geven en de eilandsraad in deze plannen mee te nemen. Het is derhalve aan Bonaire om tijdig met (voorstellen van) begrotingswijzigingen te komen, zodat de begrotingsgelden in het jaar zelf nog rechtmatig kunnen worden besteed.

Met betrekking tot de begrotingsuitvoering 2012 constateert het Cft dat het Openbaar Lichaam Bonaire bij de 3e uitvoeringsrapportage 2012 een (financieel) bestuursverslag heeft overlegd dat inzicht geeft in de actuele stand van zaken van een veelheid aan onderwerpen. Op basis van de prognosecijfers tot en met het vierde kwartaal 2012 verwacht het Openbaar Lichaam Bonaire in 2012 in termen van baten en lasten enkele miljoenen onderrealisatie te hebben. Dat wordt vooral veroorzaakt doordat enkele specifieke uitkeringen pas later in het jaar zijn toegekend, en dus niet meer in 2012 kunnen worden gerealiseerd. Verder is er op het Openbaar Lichaam Bonaire nog steeds sprake van een forse onderbezetting qua personeel, waardoor er minder capaciteit beschikbaar is voor uitvoerende taken en waardoor er op personeelslasten minder geld wordt uitgegeven dan was begroot. In termen van liquiditeit is eveneens sprake van een forse verwachte meevaller over het jaar 2012 (zie verder paragraaf Geïntegreerd Middelen Beheer).

Met betrekking tot de goedkeuring van de begroting 2012 is er aan het Openbaar Lichaam Bonaire een voorwaarde gesteld dat het dividendbeleid uiterlijk het eind van het eerste kwartaal 2012 zou zijn afgerond. Wegens de beperkte capaciteit is dat Bonaire pas eind van het jaar gelukt een conceptversie aan het Cft te overleggen. Het Cft heeft hierop gereageerd en is in afwachting van de definitieve indiening van het dividendbeleid.

Sint Eustatius
Het Openbaar Lichaam Sint Eustatius heeft een vastgestelde sluitende begroting 2012 overlegd (circa USD 11,9 mln). Deze is met de 1e begrotingswijziging 2012 inmiddels bijgesteld naar USD 16,9 mln. De voornaamste oorzaak van deze bijstelling met USD 5 mln is de fors opgehoogde vrije uitkering en de incidentele 'Donner-gelden'. De begroting 2012 laat, als gevolg van bovenbedoelde begrotingswijziging, meerjarig een overschot zien van USD 0,7 miljoen. Dit bedrag dekt de eerder dit jaar gestelde voorwaarde om met ingang van 2012 een aantal jaren lang een overschot te laten zien om het tekort over het jaar 2010 te dekken. Doordat de vrije uitkering met ingang van 2012 is verhoogd, en daarnaast nog indexatie van de vrije uitkering 2012 heeft plaatsgevonden, is het voor het Openbaar Lichaam Sint Eustatius eenvoudiger gebleken de begroting binnen het gestelde budget uit te voeren.

Indien het advies van het Cft betreffende de 2e begrotingswijziging zal worden opgevolgd, de Eilandsraad deze als zodanig vaststelt en de Minister de wijzigingen goedkeurt, zal de nieuwe begrotingsstand aan de batenkant circa USD 16,7 mln en aan de lastenkant circa USD 15,8 mln bedragen. In de 3e uitvoeringsrapportage heeft Sint Eustatius dan ook aangegeven te verwachten per ultimo 2012 met een overschot te eindigen van een kleine USD 1 mln. Het Cft acht dit overschot een reëel scenario. De helft hiervan zal worden ingezet om het eerder genoemde tekort uit 2010 te compenseren. De Eilandsraad van Sint Eustatius denkt al na waaraan in 2013 het overblijvende deel van het te verwachten overschot zal worden besteed.

Het begrotingsjaar 2012 stond voor het Openbaar Lichaam Sint Eustatius in het teken van het voorafgaand toezicht (VT) op de verplichtingen. Dit VT is door de Minister van BZK eind 2011 ingesteld in verband met het gebrekkige inzicht in de begrotingsuitvoering 2011, het mogelijk ontstaan van nieuwe betalingsachterstanden, de eerder geconstateerde onrechtmatigheid van bepaalde uitgaven en het traject met betrekking tot de begrotingsvoorbereiding 2012. Met het Openbaar Lichaam Sint Eustatius zijn in het voorjaar 2012 en tijdens het laatste Collegebezoek in oktober 2012 duidelijke afspraken gemaakt over de voortgang van het VT en het eventueel stopzetten ervan.

Het openbaar lichaam diende aan de volgende voorwaarden te voldoen wilde het Cft de minister van BZK adviseren het VT met ingang van 1 januari 2013 niet te verlengen:

1. Er moest sprake zijn van een door de Eilandsraad vastgestelde eerste begrotingswijziging 2012 (waarin o.a. de compensatie van de tekorten uit voorgaande jaren is meegenomen), die door de minister van BZK is goedgekeurd;
2. Het moest er in oktober naar uitzien dat er voor het jaar 2013 een begroting wordt gerealiseerd waarin o.a. rekening is gehouden met de compensatie van tekorten uit het verleden. Deze door de Eilandsraad vastgestelde begroting diende door het Bestuurscollege uiterlijk op 15 november jl. naar de minister van BZK te worden verzonden;
3. In het kader van het financieel beheer moest er een plan van aanpak worden opgesteld, waarbij voor de komende twee a drie jaar de speerpunten worden uitgewerkt, inclusief de te volgen tijdspaden om die speerpunten te realiseren;
4. De gecontroleerde en door de Eilandsraad vastgestelde jaarrekening 2011 moest uiterlijk 15 september 2012 bij het Cft zijn ingediend.

Het is Sint Eustatius gelukt om begin december aan alle bovenstaande voorwaarden te voldoen. Dit heeft op 7 december jl. geleid tot een brief van de Minister van BZK, waarin staat aangegeven dat het VT met onmiddellijke ingang is beëindigd.

Saba
Het Openbaar Lichaam Saba heeft een traject doorlopen om de personeelslasten goed in kaart te krijgen. Tevens heeft Saba de personeelsadministratie gekoppeld aan de salarisadministratie. Hiermee is de kans op fouten gemitigeerd. Tijdens de zogenoemde financieel beheerdagen BES is door het Cft het voorstel geopperd om deze kennis en systematiek van het Openbaar Lichaam Saba te delen met de Openbare Lichamen Bonaire en Sint Eustatius. Tot op heden heeft dat ondanks de bereidheid van Saba, voor zover het Cft dat kan overzien, nog niet geleid tot een overdracht van kennis op dat gebied.
Het is Saba eind 2011 gelukt binnen de gestelde termijnen een door de Eilandsraad vastgestelde begroting 2012 (zonder een beleidsmatige toelichting) aan de Minister van BZK te overhandigen. De Minister heeft deze financiële begroting van afgerond USD 8,0 miljoen op 19 december 2011 goedgekeurd met de kanttekening dat het BBV BES een belangrijk instrument is voor de openbare lichamen in het kader van de invulling van het toezicht en dat het BBV BES in de toekomst toegepast dient te worden.

Het Openbaar Lichaam Saba heeft naar de mening van het Cft steeds beter controle op het begrotingsproces. De eerste begrotingswijziging 2012, met daarin onder andere de 'Donner-gelden' opgenomen, is vrij snel door de Eilandsraad vastgesteld en door de Minister van BZK goedgekeurd. In de 3^{e} uitvoeringsrapportage 2012 heeft het Openbaar Lichaam Saba gerapporteerd dat zij een positief saldo op de begroting 2012 verwacht van circa USD 1 mln. Het voornemen is om een deel van dit overschot in te zetten ter vorming van een weerstandvermogen. Met de toegenomen vrije uitkering lijkt Saba steeds beter in staat om met minder moeite dan voorheen een sluitende begroting te realiseren. Een ander deel van het verwachte overschot zal worden ingezet voor overlopende projecten in 2013. Door de vaststelling en goedkeuring van de meest recente derde begrotingswijziging bedraagt de nieuwe begrotingsstand circa USD 10,5 mln.

<u>Begroting 2013</u>
Artikel 19 van de Wet FinBES schrijft voor dat het bestuurscollege de door de Eilandsraad vastgestelde begroting, door tussenkomst van het Cft, uiterlijk 15 november voorafgaand aan het begrotingsjaar ter goedkeuring aan de minister van BZK dient voor te leggen. Het is alle openbare lichamen gelukt om tijdig een begroting 2013 aan de Minister van BZK voor te leggen.

Tijdens de formatiebesprekingen in Nederland is het eerder in het lenteakkoord structureel € 10 mln ter beschikking gestelde bedrag voor natuur en groen op de BES teruggedraaid. De openbare lichamen hadden hierop al geanticipeerd door of er in de begroting 2013 geen rekening mee te houden of aan de baten- en lastenkant een gelijk bedrag hiervoor op te nemen. In dat laatste geval is door de Minister van BZK bij de goedkeuring van de begroting 2013 verzocht om bij de eerstvolgende begrotingswijziging dit te corrigeren.

De tabel hieronder geeft de hoogte van de vastgestelde begrotingen 2013 voor de drie openbare lichamen weer (en ter vergelijking nogmaals de meest actuele goedgekeurde begrotingsstand 2012).

	Begroting 2012	**Begroting 2013**
Bonaire	USD 61,5 mln	USD 55,7 mln
Sint Eustatius	USD 16,9 mln	USD 18,4 mln
Saba	USD 10,5 mln	USD 9,3 mln

Voor alle openbare lichamen geldt dat in principe vanaf het begrotingsjaar 2012, in aanvulling op de Wet FinBES, dient te worden voldaan aan de bepalingen uit de BBV BES. Alle openbare lichamen hebben de begrotingen 2013 dan ook in termen van de BBV BES opgesteld.

Bonaire
Bonaire heeft, mede als gevolg van de hogere vrije uitkering, een sluitende begroting 2013 ingediend. De begroting is, net als 2012, binnen de wettelijke termijn aan de Minister van BZK aangeboden, die daarop positief heeft besloten. De begroting 2013 bedraagt circa USD 55,7 mln. Het Openbaar Lichaam Bonaire is voorzichtig omgegaan met het maximumkader zoals dat in de kaderbrief van het Cft is opgenomen, omdat het Openbaar Lichaam Bonaire verwacht dat het lastig zal worden de in de kaderbrief opgenomen indexatie op de lokale inkomsten te realiseren. Het Openbaar Lichaam Bonaire heeft aangegeven dat met betrekking tot het terugdraaien van het besluit inzake de natuur en groen gelden voor de BES, zij zich voor een grote uitdaging geplaatst ziet. Via een begrotingswijziging kunnen de baten en de daarbij behorende lasten wel worden gecorrigeerd, maar het Openbaar Lichaam Bonaire heeft een bepaald beleid met daarmee gepaard gaande lasten opgenomen die zij toch graag zou willen uitvoeren. Het terugdraaien van de natuur- en groengelden zou betekenen dat er op andere beleidsonderdelen moet worden bezuinigd.
Het Openbaar Lichaam Bonaire zal bepaalde projecten die in 2012 niet meer in uitvoering konden worden genomen, en waarvan op basis van de 3^{e} kwartaalcijfers de verwachting bestaat dat dat leidt tot een behoorlijke onderuitputting in 2012, doorschuiven naar 2013. Het Cft heeft er bij Bonaire op aangedrongen om in het vervolg zo vroeg mogelijk in het jaar bij te sturen zodra het vermoeden bestaat dat sprake is van een over- dan wel onderschrijding van de begroting.

Sint Eustatius
In de aanloop naar de begroting 2013 moesten er binnen het Openbaar Lichaam Sint Eustatius de nodige verbeteringen worden doorgevoerd in de interne processen om aan de in de Wet FinBES gestelde wettelijke termijnen te kunnen voldoen. Het Cft heeft om dit te bereiken bij het Openbaar Lichaam Sint Eustatius kritisch meegekeken bij het begrotingsvoorbereidingtraject voor 2013. Gesteld kan worden dat door een goede afstemming tussen het Cft en Sint Eustatius gedurende het voorbereidingstraject, voorkomen is dat er vertraging zou optreden in het traject met betrekking tot de daadwerkelijke indiening van de begroting. Dit jaar is de uiterste indieningdatum van 15 november gehaald en er is, rekening houdend met de hogere structurele vrije uitkering, een sluitende begroting van USD 18,4 mln overlegd. Deze laat een overschot op de gewone dienst zien van USD 0,7 mln, deels volgens afspraak ter dekking van het tekort over het jaar 2010.

Saba

De wettelijke termijn van indiening van begroting 2013 van 15 november was voor het Openbaar Lichaam Saba dit jaar geen probleem. Het Openbaar Lichaam Saba heeft een sluitende begroting 2013 ingediend van USD 9,3 mln, waarbij zij voorzichtigheidshalve geen rekening heeft gehouden met de structurele doorwerking van de indexatie van de vrije uitkering over het jaar 2012 en de indexatie van het jaar 2013. Deze baten zullen in de eerste (extra) begrotingswijziging 2013 worden toegevoegd. Het Openbaar Lichaam Saba heeft geen rekening gehouden met de natuur- en groengelden uit het zogenaamde lenteakkoord, waardoor een correctie vanwege het niet doorgaan van deze gelden niet benodigd is.

Voor wat betreft het achterstallig onderhoud en enkele andere zaken waarin de onderkant van de bandbreedte uit het referentiekader niet voorziet (onder meer investeringen in de haven) heeft het Openbaar Lichaam Saba in 2012 aanvullende middelen ontvangen vanuit Nederland. Een deel daarvan is in 2012 echter niet meer tot realisatie gekomen en zal in 2013 worden afgerond.

Geïntegreerd Middelen Beheer (GMB)

Op basis van de Wet FinBES hebben de openbare lichamen elk een inkomsten- en uitgavenrekening lopen bij een commerciële bank. Daarnaast heeft het Cft voor elk openbaar lichaam een rekening-courant lopen. Andere rekeningen zijn in principe niet toegestaan. Het GMB systeem geeft zowel de openbare lichamen als het Cft inzicht in de uitgaven en de ontvangsten van de openbare lichamen, gedurende het gehele jaar. Het voorziet de openbare lichamen daarnaast in de mogelijkheid om gedurende het gehele jaar over voldoende liquide middelen te beschikken, ongeacht het moment waarop ontvangsten en/of uitgaven plaatsvinden.

Periode: **Januari t/m December 2012**	**Bonaire**	**Sint Eustatius**	**Saba**
Realisatie			
Uitgaven	44.064.515	14.178.039	9.978.932
Ontvangsten (inclusief overdrachten)	44.493.202	16.593.352	11.835.542
Realisatie Januari t/m December 2012	428.687	2.415.313	1.856.610
Restant beschikbare vrije uitkering in 2012	4.160.289	0	0
Gespaarde gelden (restant VU gelden 2011, incl. rente opbrengsten - bankkosten)	4.820.046	364	42.297
Saldo (vrije uitkeringsgelden) op Cft rekening	8.980.335	364	42.297
Saldo (vrije uitkeringsgelden) op Cft rekening per 31/12	8.980.335	364	42.297
Saldo uitgavenrekening per 31/12	1.000.000	199.984	199.993
Saldo ontvangstenrekening per 31/12	0	44.356	-8
Saldi rekening-courant per 31/12	3.859.458	3.285.453	3.274.771
Totaal liquidemiddelen per 31/12	**13.839.793**	**3.530.158**	**3.517.053**

Uit het overzicht blijkt dat alle openbare lichamen per eind december 2012 over een positief liquiditeitssaldo beschikken. De openbare lichamen hebben dit jaar geen beroep hoeven doen op rekening courant kredieten. De ontwikkeling in de ontvangsten en uitgaven illustreren dit overduidelijk. Dit is een ontwikkeling die enerzijds aangeeft dat de openbare lichamen heel bewust met de beschikbare liquide middelen lijken om te gaan. Anderzijds dient een openbaar lichaam natuurlijk wel de begroting uit te voeren en daartoe de noodzakelijke betalingen uit te voeren. Het Cft heeft nog geen zicht op de betalingsverplichtingen per eind december. De feitelijke liquiditeitspositie van de openbare lichamen zal uit de jaarrekeningen over het jaar 2012 moeten blijken.

Voorts blijkt uit het overzicht dat Bonaire een belangrijk bedrag op de rentedragende rekening van het Cft heeft staan. Het betreft nog niet overgemaakte vrije uitkeringsgelden die betrekking hebben op de jaren 2011 en 2012. Enerzijds is dit toe te juichen, omdat deze gelden op deze wijze renteopbrengsten genereren, doch anderzijds is dit een indicator dat het openbare lichaam achterblijft bij het uitvoeren van haar begrotingsbeleid.

Ten slotte nog twee aandachtspunten. Ten eerste heeft de Minister van BZK bij de start van het GMB voor elk openbaar lichaam afzonderlijk een doelsaldo bepaald en dit bedrag op de GMB-rekening van het betreffende openbaar lichaam gestort. Deze bedragen maken deel uit van het banksaldo zoals hierboven in het overzicht is opgenomen. Er zijn nog geen afspraken gemaakt over het wel of niet moeten terugbetalen van dit doelsaldo door de openbare lichamen. Een uitspraak van Nederland hierover op korte termijn is wenselijk. Ten tweede heeft het Openbaar Lichaam Sint Eustatius een aantal bankrekeningen die met toestemming van het Cft om zwaarwegende redenen buiten het GMB-systeem worden aangehouden. Conform opgave van het openbaar lichaam betreffen het drie lopende depositorekeningen. Het Cft heeft geen actueel inzicht in de saldi van deze rekeningen. Een saldo-opgave wordt pas verstrekt bij de jaarrekening.

Financieel beheer

Conform de Wet FinBES houdt het Cft toezicht op het financieel beheer van de openbare lichamen. Een goed functionerend financieel beheer is een noodzakelijke voorwaarde voor een deugdelijk begrotings— en verantwoordingsproces dat voldoet aan de daartoe gesteld vereisten. Alleen dan kan worden gesteld dat de begroting en verantwoording volledig is, dat ramingen en realisaties correct zijn en dat men de beschikking heeft over tijdige, volledige en juiste informatie. Op basis van deze informatie kan indien nodig tijdig worden bijgestuurd. Op het gebied van het financieel beheer hebben zich in de afgelopen maanden belangrijke verbeteringen voorgedaan. De openbare lichamen werken nu jaarlijks aan een beperkt aantal realistisch haalbare verbeterpunten van het financieel beheer.

Het is opvallend in dit positieve beeld dat er tussen de openbare lichamen aanzienlijke verschillen zijn in het niveau en de snelheid waarmee verbeteringen tot stand worden gebracht. Daarnaast valt het op dat er binnen één openbaar lichaam soms een behoorlijk verschil valt waar te nemen tussen dat wat er het afgelopen half jaar aan verbeterpunten gerealiseerd is ten opzichte van de periodes die daaraan vooraf gingen. In een aantal gevallen zijn er door de openbare lichamen ook andere zaken opgepakt dan de overeengekomen verbetermaatregelen; gezien de schaal van de eilanden, kan één medewerker al het hele verschil maken. Het capaciteitsvraagstuk speelt dus een belangrijke rol. Al met al is het Cft van mening dat (wellicht met wat intensievere begeleiding van het Cft) de openbare lichamen in staat zullen moeten zijn om stapje voor stapje het financieel beheer te verbeteren. Dit traject zal naar verwachting echter nog wel een paar jaar in beslag nemen. Alles valt of staat naar het lijkt met het in de toekomst gebruik blijven maken van technische bijstand, of van het uitbesteden of in gezamenlijkheid uitvoeren van administratieve taken. Bijstand is in principe tijdelijk van aard, maar de vraag zal beantwoord dienen te worden of deze bijstand structureel zal moeten worden geboden. Dit met het oog op het realiseren én het behouden van structurele verbeteringen. Tot het evaluatiemoment in 2015 zullen de openbare lichamen onder toezicht van en in samenwerking met het Cft constant blijven werken aan verbeteringen. Hieronder wordt nader ingegaan op enkele bijzondere ontwikkelingen inzake het financieel beheer.

Verbeterproces financieel beheer

Met ingang van 2012 zijn tussen het Cft en de openbare lichamen nieuwe afspraken gemaakt met betrekking tot de verbetering van het financieel beheer. De afspraken zijn een direct gevolg van de wens van de openbare lichamen om de druk te verzachten gegeven de beperkte capaciteit, het grote aantal nog niet gehaalde verbeterpunten uit voorgaande jaren en de beperkte middelen. In tegenstelling tot voorgaande jaren wordt nu jaarlijks samen met de openbare lichamen de prioriteiten van het financieel beheer geïdentificeerd en vastgesteld.

Over de voortgang van deze verbeterpunten rapporteren de openbare lichamen in de uitvoeringsrapportage. Deze verbeterpunten vloeien voort uit controle van de jaarrekening. De accountant doet in de managementletter specifieke aanbevelingen met betrekking tot verbetering van het financieel beheer. Met de openbare lichamen is tevens afgesproken dat voor elk van de vastgestelde verbeterpunten een plan van aanpak wordt opgesteld. In dit plan van aanpak staat in ieder geval vermeld welke de te nemen maatregelen zijn, wat het tijdspad is en wie daarvoor verantwoordelijk is. De verbeterpunten kunnen per openbaar lichaam verschillen. In overleg met de openbare lichamen is tot slot besloten om, meer dan nu nog het geval is, een adviserende rol te vervullen in het verbetertraject. Concreet betekent dit dat het Cft samen met de openbare lichamen de voortgang op de afzonderlijke verbeterpunten inhoudelijk gaat monitoren.

Saba
Het Openbaar Lichaam Saba heeft veel voortgang geboekt in het verbeterproces van het financieel beheer. De rapportage over de voortgang is steeds tijdig en volledig geweest. Het Openbaar Lichaam Saba heeft in 2012 enkele duidelijke verbeterslagen laten zien.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de stand van zaken.

	Verbeterpunt 2012	**Status**
1	Maandafsluitingen	Voltooid
2	Personeel- en salarisadministratiesysteem	Voltooid
3	Procesbeschrijvingen	'Ongoing'
4	Subsidiebeleid	Voltooid
5	Corporate Governance	Nog niet afgerond
6	Dividendbeleid	Voltooid

Van alle overeengekomen verbeterpunten 2012 moet alleen de Corporate Governance Code nog door de Eilandsraad worden vastgesteld. Dit zal begin 2013 plaatsvinden. De procesbeschrijvingen voor 2012 zijn voltooid maar het Openbaar Lichaam Saba gaat in 2013 verder met het beschrijven van nog enkele processen. De financieel beheersverordening is in 2012 afgerond en door de Eilandsraad vastgesteld.

Tijdens de financieel beheerdagen van oktober 2012 zijn de verbeterpunten voor het Openbaar Lichaam Saba voor 2013 gepresenteerd en vastgesteld. Als belangrijkste verbeterpunt kan worden genoemd het opstellen van een vastgesteld normenkader met betrekking tot de eisen van rechtmatigheid en het uitvoeren van de risicoanalyse (o.a. de economische-, juridische-, natuurlijke-, bestuurlijke- veiligheid- en milieurisico's). Het Openbaar Lichaam Saba neemt hiermee een voortrekkersol in bij het opstellen van dit normenkader. Omdat het merendeel van de wetten en verordeningen ook op de andere openbare lichamen van toepassing zijn, kan dit normenkader in voorkomend geval betrekkelijk eenvoudig worden overgenomen door de andere openbare lichamen. Daarnaast zal Saba het verbeterpunt 'procesbeschrijvingen' in 2013 voortzetten.

Sint Eustatius
Het Openbaar Lichaam Sint Eustatius heeft belangrijke stappen gezet in het verbeterproces van het financieel beheer. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de stand van zaken per ultimo 2012.

	Verbeterpunt 2012	**Status**
1	Maandafsluitingen	Voltooid
2	Verplichtingenadministratie	Nog niet afgerond
3	Corporate Governance Code	Voltooid
4	Subsidiebeleid	Voltooid
5	Dividendbeleid	Nog niet afgerond

De maandafsluiting wordt door de afdeling Financiën inmiddels routinematig uitgevoerd. Wat resteert zijn nog de opschoningacties met betrekking tot de debiteuren- en crediteurenbestanden. Inmiddels bevindt het Openbaar Lichaam Sint Eustatius zich in een vergevorderd stadium om de bestanden op te schonen. Dit zal volgens Sint Eustatius uiterlijk begin 2013 zijn voltooid. Ook voor wat betreft de verplichtingenadministratie dienen nog enkele activiteiten te worden afgerond. Het Cft gaat hierover met het openbaar lichaam nog in gesprek. Het Openbaar Lichaam Sint Eustatius heeft maar één overheids nv (EUTEL). Tussen Sint Eustatius en EUTEL bestaat een besluit met betrekking tot een dividenduitkering. Omdat dit besluit echter niet te traceren is, heeft het Cft aangegeven dat een dividendbeleid noodzakelijk is. Ambtelijk is door het openbaar lichaam aangegeven dat zij op korte termijn werken aan een her-vaststelling van de afspraak wat het dividendbeleid mogelijk overbodig zal maken. De financieel beheerverordening wordt binnenkort door de Eilandsraad vastgesteld.

Ook het Openbaar Lichaam Sint Eustatius heeft tijdens de financieel beheerdagen van oktober 2012 haar concept verbeterpunten voor 2013 gepresenteerd. Deze zijn het verbeteren van de rapportage, het liquiditeitsbeheer, het beschrijven van werkprocessen en de balans van het openbaar lichaam.

Bonaire
Ook met het Openbaar Lichaam Bonaire was voor 2012 een beperkt aantal realistisch haalbare verbeterpunten financieel beheer overeengekomen. Het afgelopen jaar heeft het Openbaar Lichaam Bonaire echter weinig significante stappen gezet voor zover het de afgesproken verbeterpunten van het financieel beheer betreft. Als oorzaak hiervoor geeft het Openbaar Lichaam Bonaire aan dat begin 2012 enkele medewerkers van de afdeling Financiën zijn vertrokken. Het werving- en selectieproces voor nieuwe medewerkers is begin 2012 in gang gezet maar heeft nog niet het gewenste resultaat opgeleverd. Dit proces zal opnieuw moeten worden opgestart. Bonaire heeft de beschikbare capaciteit ingezet op andere onderwerpen die het financieel beheer raken. Zo zijn de achterstanden bij het vaststellen van de jaarrekeningen weggewerkt. De jaarrekeningen van 1992 tot en met 2011 zijn door de Eilandsraad inmiddels vastgesteld. Ook heeft Bonaire het schuldsaneringtraject geheel afgerond en een eerste aanzet gedaan voor een nota grondbeleid, dividendbeleid en het risicomanagement. Ten aanzien van de grondbelasting kan nog worden gemeld dat Bonaire op basis van de nieuwe taxaties de aanslagen 2011 heeft verzonden, en dat dat naar verwachting zal leiden tot een verzwaring van de werklast als gevolg van de te verwachten bezwaren die in 2013 binnen zullen komen.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de stand van zaken per ultimo 2012.

	Verbeterpunt 2012	**Status**
1	Verplichtingenadministratie	Nog niet afgerond
2	Grondbeleid	Nog niet afgerond
3	Grondbelasting/erfpacht	Nog niet afgerond
4	Subsidiebeleid	Nog niet afgerond
5	Dividendbeleid	Nog niet afgerond

Deze niet afgeronde verbeterpunten zullen doorlopen in 2013.

Tijdens de financieel beheerdagen van september 2012 zijn de nieuwe verbeterpunten door het Openbaar Lichaam Bonaire voor 2013 gepresenteerd. Deze zijn het budgethouderschap, planning en controlcyclus voor overheids nv's, liquiditeitsbeheersing en verplichtingenregistratie en risicomanagement.

Jaarrekening
In de vorige halfjaarrapportage heeft het Cft u een beeld gegeven van de door de Eilandsraad vastgestelde jaarrekeningen tot en met 2011 van de openbare lichamen Bonaire en Saba. Daarnaast is een beeld gegeven met betrekking tot de nog niet door de Eilandsraad vastgestelde jaarrekening 2011 van het openbaar lichaam Sint Eustatius. Deze jaarrekening 2011 van het Openbaar Lichaam Sint Eustatius is op 14 september 2012 door de Eilandsraad ongewijzigd vastgesteld.

In art. 28 van de wet FinBES is opgenomen dat het bestuurscollege over elk begrotingsjaar verantwoording dient af te leggen aan de Eilandsraad over het door hen gevoerde bestuur, onder overlegging van de jaarrekening en het jaarverslag. Waar in de beginfase van het financieel toezicht sprake was van achterstanden in de verantwoording over de uitvoering van de begroting en het gevoerde bestuur, kan met de doorgeleidingen van de adviesbrieven jaarrekening 2011 van alle drie de openbare lichamen worden vastgesteld, dat zowel Bonaire, als Sint Eustatius, als Saba de nodige vooruitgang hebben laten zien.

Een belangrijk aandachtspunt voor de openbare lichamen is het ontbreken van een vastgesteld normenkader rechtmatigheid. Dit normenkader bestaat uit een overzicht van de geldende externe en eigen regelgeving met betrekking tot financiële beheershandelingen. Door het ontbreken van dit normenkader is het niet mogelijk een goedkeurende accountantsverklaring te verkrijgen. Dit betekent echter niet dat een openbaar lichaam geen goedkeurende verklaring kan krijgen voor wat betreft het getrouwe beeld. Zo is de jaarrekening 2011 Saba voorzien van deze goedkeuring. Er kan echter niet worden vastgesteld of de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties voldoen aan de van materieel belang zijnde aspecten van de eisen van de financiële rechtmatigheid. Door het ontbreken van bijvoorbeeld de schaalvoordelen zoals een willekeurige gemeente in Nederland, de beperkte kenniscapaciteit op de openbare lichamen en de hoeveelheid aan geldende wet- en regelgeving die van toepassing zijn per 10 oktober 2010, is het feitelijk niet mogelijk voor de openbare lichamen om op de korte termijn een normenkader op te stellen. Geadviseerd wordt om in overleg tussen de openbare lichamen, het Ministerie van BZK en in voorkomende gevallen de accountantsdiensten (zowel de externe accountants van de openbare lichamen als de Accountantsdienst Rijk), met een pragmatische aanpak en oplossing te komen. Bonaire heeft ambtelijk aangegeven reeds aan een oplossing te werken.

Gezien de korte periode tussen opstellen en vaststellen jaarrekening 2011 en deze halfjaarrapportage is met uitzondering van het Openbaar Lichaam Saba, de interim controle jaarrekening 2012 nog niet van start gegaan. In de volgende halfjaarrapportage zal het Cft nader ingaan op de jaarrekeningen 2012.

Capaciteit

Het capaciteitsvraagstuk was ook in het afgelopen halfjaar een actueel onderwerp en baart het Cft nog steeds grote zorgen. De openbare lichamen hebben te kampen met een gebrek aan kwalitatieve en kwantitatieve capaciteit. Er rust een grote druk op de huidige medewerkers om de afdeling draaiende te houden. Het (tijdelijk) wegvallen van een of meer medewerkers heeft direct gevolgen voor de kwaliteit van de aan te leveren rapportages en de verbeteringen van het financieel beheer. Het blijkt voor de openbare lichamen (vanwege de kleinschaligheid) bijzonder moeilijk te zijn om lokaal capabele medewerkers aan te trekken. De openbare lichamen zijn daardoor nog steeds sterk afhankelijk van technische bijstand. Deze bijstand is echter van tijdelijke aard (meestal twee tot drie jaar) en zeer kostbaar. De technische bijstand wordt voornamelijk gefinancierd met externe middelen zoals de Institutionele Versterking Bestuur (IVB) –middelen en uit incidentele middelen zoals de Doeluitkering Sociaal vangnet en financieel beheer en de FinBES/WolBES-midddelen. De IVB-middelen zijn vanaf 2013 niet langer beschikbaar en zowel de middelen uit de Doeluitkering als de FinBES/WolBES-gelden zijn ondertussen gecommitteerd dan wel vrijwel geheel besteed. De openbare lichamen zijn thans aangewezen op de middelen uit de eigen begroting voor het inhuren van technische bijstand.

Zowel op Saba als op Sint Eustatius is de afdeling Financiën versterkt met capaciteit van buiten. Op Saba is een interim manager aangetrokken en op Sint Eustatius een nieuw hoofd van de afdeling Financiën. De inzet van deze nieuwe medewerkers heeft duidelijk zijn vruchten afgeworpen. Het Cft heeft een duidelijke opwaartse lijn in de kwaliteit van de aan te leveren rapportages waargenomen. Dat is ook te merken aan de verbeteringen van het financieel beheer. Zoals in de paragraaf financieel beheer is opgenomen hebben zowel Saba als Sint Eustatius vorderingen gemaakt in het verbeterproces van het financieel beheer. Hoewel dit een positieve ontwikkeling is blijft de tijdelijke inzet van de technische bijstand een zorgenkind. Het Cft heeft de openbare lichamen geadviseerd het capaciteitsvraagstuk innovatief te benaderen en bijvoorbeeld de mogelijkheden voor outsourcing daarbij te betrekken.

Het capaciteitsgebrek is op Bonaire duidelijk merkbaar geweest. Door het vertrek van enkele medewerkers begin dit jaar is het Openbaar Lichaam Bonaire nauwelijks aan toegekomen om te werken aan de overeengekomen verbeterpunten van het financieel beheer. Wel zijn een aantal andere zaken opgepakt, zoals het laten vaststellen door de Eilandsraad van de jaarrekeningen 1992-2011. De werving en selectie voor nieuwe medewerkers begint na een moeizame start inmiddels zijn vruchten af te werpen. Zo is een senior controller aangenomen en is een aanstelling van een hoofd financiële administratie op korte termijn te verwachten.

Het Cft blijft de samenwerking tussen de openbare lichamen stimuleren en waarnodig faciliteren. Tijdens de financieel beheerdagen van oktober 2012 heeft het Cft de openbare lichamen wederom bij elkaar gebracht om ervaringen uit te wisselen en uitvoerig van gedachten te wisselen over zaken die de openbare financiën van de eilanden raken. De openbare lichamen worden steeds weer geadviseerd intensiever met elkaar informatie uit te wisselen. Deze uitwisseling komt langzamerhand op gang. Ook op het gebied van het financieel beheer stimuleert het Cft de samenwerking tussen de openbare lichamen. Zo is tijdens de afgelopen financieel beheerdagen een Shared Service Organisatie (SSO) als optie ter sprake gebracht. Toen is afgesproken dat de hoofden van Financiën en de eilandsecretarissen van de openbare lichamen gezamenlijk in kaart te brengen waar de openbare lichamen (gezien hun schaalgrootte) in de praktijk tegen aanlopen. Het primaire proces komt langzamerhand op orde. De tijd is nu rijp om gezamenlijk de vervolgstappen te zetten die noodzakelijk zijn voor de openbare lichamen om straks ook hun ondersteunende processen efficiënter ingericht te krijgen.

In het kader van zijn adviserende taak probeert het Cft samen met de openbare lichamen te werken aan een structurele oplossing van het capaciteitsprobleem. De focus is hierbij gericht op het continu opleiden en 'on-the-job' trainen van de medewerkers van de afdeling Financiën. Het Cft is hierdoor nog frequenter op de eilanden of soms worden medewerkers van de openbare lichamen naar het Cft kantoor overgevlogen. Het Cft staat de openbare lichamen sinds vorig jaar al intensief bij bij de voorbereiding van de begroting. Daarnaast zal het Cft de openbare lichamen de komende jaren nog intensiever bijstaan bij het aanleveren van de uitvoeringsrapportages en zal de nadruk ook komen te liggen op het assisteren bij de verbeterpunten punten van het financieel beheer. Deze assistentie van het Cft lijkt enerzijds nodig om als openbare lichamen te kunnen voldoen aan de eisen uit de diverse wet en regelgeving, maar is anderzijds technisch en tijdelijk van aard en staat daarmee de ontwikkeling naar "het" zelf kunnen niet in de weg.

Renteloze lening

In de Wet FinBES staat de mogelijkheid opgenomen voor de openbare lichamen om een verzoek voor een renteloze lening in te dienen (art. 89). Deze renteloze leningen zijn van invloed op de financiële positie van de openbare lichamen. De jaarlijkse aflossing van een renteloze lening wordt namelijk gedurende de looptijd ingehouden op de vrije uitkering, wat (meerjarige) gevolgen kan hebben voor de begrotingen van de openbare lichamen.

De Eilandsraad van het openbaar lichaam dient een aanvraag in tot het verschaffen van een renteloze lening ten behoeve van een investering voor de uitoefening van een publieke taak. Deze aanvraag wordt ingediend bij de minister die het aangaat, door tussenkomst van het Cft. Het Cft voorziet, zonodig na overleg met het openbaar lichaam, het verzoek binnen vier weken na ontvangst van zijn advies. De aanvraag wordt samen met het advies verzonden naar de minister die het aangaat en ter informatie alvast aan de Minister van BZK. De minister die het aangaat overlegt binnen drie weken na ontvangst van het verzoek en het advies, met de minister van BZK. Op basis van de aanvraag en het advies van het Cft besluit de minister die het aangaat binnen drie weken na het overleg met de minister van BZK over het verschaffen van de lening. Het ministerie van BZK heeft aangegeven dat bij de Voorjaarsbesluitvorming integraal besloten zal worden over de dan voorliggende verzoeken met betrekking tot het verstrekken van renteloze leningen.

Het Cft toetst de aanvraag aan de criteria zoals vastgelegd in de Wet FinBES. In de eerste plaats beoordeelt het Cft de juistheid van het instrument van de renteloze lening om in de middelen voor een noodzakelijke geachte investering te voorzien. Het Cft beoordeelt de mogelijkheid of de financiering kan worden aangegaan met eigen reserves of met een bijzondere uitkering, waardoor een renteloze lening niet nodig zou zijn. Daarnaast gaat het Cft na of er sprake is van een publieke taak. Ten slotte beoordeelt het Cft in hoeverre het openbaar lichaam de financiële ruimte heeft om ten laste van een jaarlijkse afschrijving op de vrije uitkering de betreffende investering te doen.

Tussen de openbare lichamen en MinOCW is een convenant getekend ten behoeve van het meerjarig Onderwijshuisvestingsplan. Eind 2012 is er door de Openbare Lichamen Saba en Sint Eustatius een aanvraag ingediend bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (MinOCW) ter verkrijging van een renteloze lening voor onderwijshuisvesting. Het Cft heeft op basis van deze officiële aanvragen van Saba en Sint Eustatius een positief advies aan het MinOCW afgegeven. De Minister van BZK is inmiddels akkoord. Het wachten is op de officiële indiening van de aanvraag van Bonaire. Dit geldt in aanvulling daarop wellicht ook voor een leningsverzoek van Bonaire inzake een nieuw bestuurskantoor.

Naast de aanvraag voor renteloze leningen ten behoeve van dit plan zijn de openbare lichamen van plan om ook op onderstaande punten te overwegen een renteloze lening aan te gaan:

Openbaar lichaam	**Bestemming**	**Bedrag (USD mln)**	**Aflossing (Jaren)**	**Ministerie/ Departement**	**Status**
Bonaire	Onderwijshuisvesting Bestuurskantoor	19.1 28.7	10 30	MinOCW MinBZK/RGD	In voorbereiding In voorbereiding
Sint Eustatius	Onderwijshuisvesting Bestuurskantoor	4.0 3.5	8 PM	MinOCW PM	Positief advies In voorbereiding
Saba	Onderwijshuisvesting Veegwagen	1.3 0.3	6 5	MinOCW MinI&M	Positief advies In voorbereiding

Collectieve sector

Volgens de Wet FinBES kunnen privaatrechtelijke rechtspersonen waarin het openbaar lichaam deelneemt op de kapitaalmarkt opereren. De financiële gevolgen hiervan kunnen gaan drukken op de begrotingen van de eilanden. Om deze gevolgen beheersbaar te houden is in de Wet FinBES een rentelastnorm ingesteld voor de gehele collectieve sector (CS). Om deze rentelastnorm (0 % gemiddeld per begrotingsjaar) te kunnen toetsen dienen uitgaven-, inkomsten-, tekort- en schuldcijfers van de CS beschikbaar te zijn.

De CS is op 24 mei 2012 met standdatum 1 januari 2011 per openbaar lichaam vastgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek Nederland (CBS NL). Nu de CS is vastgesteld heeft het Cft aan de besturen van de openbare lichamen verzocht om de jaarrekeningen over het jaar 2011 (en straks die over 2012), van alle entiteiten die behoren tot de collectieve sector, zo spoedig mogelijk aan het Cft te verstrekken. CBS NL zal op basis van deze informatie een rapportage opstellen, zodat deze conform art. 11 lid 4 van de Wet FinBES gelijktijdig met de jaarrekening van het openbaar lichaam zelf aan de Minister van BZK zal worden verzonden. Inmiddels hebben zowel Saba als Bonaire de eerste informatie aan het Cft doen toekomen.

Evaluatie Wet FinBES

Door de openbare lichamen wordt steeds weer aangegeven dat ze moeite hebben met het voldoen aan alle wetten, regelgeving en afspraken. De beperkte capaciteit wordt als een van de belangrijkste redenen aangegeven daarvoor. Het Cft is met de openbare lichamen van mening dat hier een punt van zorg ligt. Op zowel kwalitatief als kwantitatief vlak zijn problemen te benoemen. Het Cft voorziet op dit moment bijvoorbeeld problemen in de opbouw van een correct financieel beheer. Er is tot op heden te

weinig slagkracht om verbeteringen door te voeren en de wel doorgevoerde verbeteringen te continueren. Beslissingen vanuit het Ministerie van BZK over hoe te komen tot een slagvaardiger overheidsapparaat lijken noodzakelijk.

Verbeterpunten
Nu het primaire proces langzamerhand op orde lijkt te komen lijkt de tijd gekomen om gezamenlijk de vervolgstappen te zetten die noodzakelijk zijn voor de openbare lichamen om op termijn ook hun ondersteunende processen efficiënter ingericht te krijgen. Hiertoe zullen de drie openbare lichamen met elkaar in overleg dienen te treden of er gezamenlijke probleempunten kunnen worden geïdentificeerd en of er in de toekomst een vorm van samenwerking nodig dan wel mogelijk is. Het Cft heeft met de openbare lichamen tijdens de financieel beheer dagen afgesproken, dat als zijnde een eerste oriëntatie, de eilandsecretarissen en hoofden van Financiën van de openbare lichamen op korte termijn gezamenlijk in kaart brengen waar de openbare lichamen gezien hun schaalgrootte in de praktijk tegenaan lopen. Om het capaciteitsprobleem op te lossen worden vaak technische bijstanders ingehuurd, met als eerder aangegeven nadeel dat dit een dure en meestal tijdelijke oplossing is. Een andere met de openbare lichamen nader te verkennen optie is het aangaan van een samenwerkingsverband, bijvoorbeeld door het opzetten van een SSO. Gezien de schaalgrootte is het Cft van mening dat op korte termijn niet van de openbare lichamen worden verwacht dat zij de volledige financiële administratie voeren op een niveau zoals Nederland dat wenst. Het om die reden onderbrengen van de administratie bij een SSO, zoals gemeentes in Europees Nederland dat ook soms doen, is een van de mogelijkheden. Een ander alternatief zou kunnen zijn een 'twinning' met een Nederlandse gemeente aan te gaan. Saba heeft onlangs aangegeven dit een serieuze optie te vinden en dit traject te willen verkennen. Het Cft is van mening dat, gezien het feit dat de openbare lichamen in alle openheid met elkaar en met het Cft en het Ministerie van BZK de kleinschaligheid van de eilanden durven te bespreken, de openbare lichamen op de goede weg zijn om het capaciteitsvraagstuk op de langere termijn in gezamenlijkheid op te lossen.

Doel evaluatie
In 2015 worden de Wet FinBES en de Wet openbare lichamen BES (WolBES) in samenhang geëvalueerd. Op dit moment is bij partijen nog niet precies duidelijk op welke wijze en op basis van welke criteria deze evaluatie zal plaatsvinden en welk doel precies beoogd wordt. Dit zal blijken in voorbereiding op en ten tijde van de evaluatie in 2015.

Indien men het doel voor ogen heeft dat de openbare lichamen in de toekomst geheel zelfstandig hun overheidshuishouding op orde hebben en houden is het de vraag in hoeverre in de toekomst gebruik gemaakt moet worden van tijdelijke technische bijstand. Het lijkt logisch tijdelijke bijstand te blijven aanbieden met het oog op de reeds in gang gezette structurele verbeteringen. Dit kan een tijd volgehouden worden, maar zal naar mening van het Cft uiteindelijk wel betekenen dat het voor de openbare lichamen niet eenvoudig zal zijn om zelfstandig (vergelijkbaar met Nederlandse gemeenten) te kunnen opereren.

Nu het Cft signaleert dat de huidige wetgeving om diverse redenen niet altijd volledig nageleefd wordt, moet door Nederland de principiële vraag beantwoord worden of deze wetgeving gehandhaafd moet blijven. Als het antwoord daarop bevestigend is, komt de vraag aan de orde hoe de uitvoering -en het toezicht daarop- het beste vorm kan worden gegeven.